

۲۰۱۰/۰۱/۰۲ م

ژباړه او هڅه: رحمت آريا

د هېخچا د واکمنۍ گډۍ پر مستند فلم لنډه کتنه لسمه برخه

هديش

اوياند

د تچر له ماڼۍ وروسته د هديش ماڼۍ ته ځو.

ناصرپور پيرار : د معمارۍ له اړخه په دغې ماڼۍ کې ډير زيات کار نه دی شوی. د تخت جمشيد د ټولو ودانيو په څير دغه ماڼۍ هم د يوې لوړې چوترې پرمخ جوړه شوې ده. او د لوړوالي له مخې له ختيځو ودانيو سره مخامخ پرته ده. دلته له ډيرو په زړه پورې ټکيو سره مخامخ کيږو او هغه ددغې ماڼۍ د غولي جوړښت دی.

ددې ماڼۍ پر غولي د ايښودل شويو ډبرو پرمخ د ډبرينو تنيو يا لينديو په څير پرسيدلي ځايونه شته چې لا تر اوسه نه هوار شوي او نه پاک شوي دي. ددغې ټولگې جغرافيوې ځای ځايگي دا وايي چې ټولې ودانۍ د يوې ستري يو مخې ډبرې پرمخ جوړې شوي په دې مانا چې که د هرې ماڼۍ په جوړښت کې له جوړې شوي چوترو څخه ور تير شو ټولې ودانۍ بنسټ د يوې يو مخې ډبرې پرمخ جوړې شوي دي. مور په دې ماڼۍ کې گورو چې سويلي برخه کې يې پرچالونه جوړ شوي دي خو د شمالي برخو پرچالونه يې نه دي جوړ چې په دې توگه ددغې ودانۍ د جوړولو کار له تچر او صدستون څخه يوگام وروسته اوله آپادانا څخه يوگام وړاندې دی.

اوياند

ددغې ماڼۍ د دروازو او کرکيو د جوړښت په مډل کې د صدستون او تچر د مانپو په څير يوازي په څنډو کې يې کرښې کيندل شوي دي خو په دې توپير د تچر په څير د دوازو ټولې ټوټې يې نه دي کښينول شوي او دصد ستون په څير د دروازو په کيندل شويو برخو کې ټولې ټوټې يې نه دي کښينول شوي.

د پاڼو شميره: له ۱ تر ۹

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

: دلپکني د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په څير و لولئ

موزیک

په دروازو کې د قلمانو له آثارو سره مخامخ کیږو چې معمارانو غوښتل د ډبرو منځونه ورتش کړي. خو دغه کار په بشپړ ډول نه دی ترسره شوی او تراوسه د ډبرو ډیرې برخې په ناتراښل شوي پاتې دي.

موزیک

دغه خبره هغه مهال ښه راڅرگندیږي چې نوموړي ناتراښل شوي ډبرې له هغو ډبرو سره پرتله کړو چې د تراښلو کار یې بشپړ شوی دی.

موزیک

خو د پاملرنې وړ خبره ددغې مانۍ غولۍ دی.

موزیک

ددغو مانیو له مخې د خاورو د کوارویو له پورته کولو مخکې مور پخواني انځورونو په لاس کې لرو او څرگندوي چې د مانۍ پرمخ هیڅ ډول ستن پایې او سنتې نه شته.

خو د صدستون او آپادانا په مانیو کې لیدل کیږي. ددغو مانیو د څیړلو په لړکې مور ونیو چې ددغې مانۍ غولۍ د رحمت د غره د ډبرو پرسر پروت او د مانۍ بنسټ له همدغو ډبرو جوړ شوی دی.

موزیک

که ددغې مانۍ غولې ته وگورو نو وینو چې معمارانو په همدغو ډبرو کې د پایه ستونو لپاره غوچوري کیندلي دي. که مور ددغې ډبرې رگ همداسې پسې واخلو نو وینو چې د ډبرې رگ د همدغو پایه ستونو د غوچورو له منځه تیر شوی دی.

موزیک

دغه خبره ددې څرگندویه ده چې دغه مانۍ نیمگړې ده. په زړه پورې دا ده چې ددغې پایې د تراښلو کار هم په بشپړ ډول پای ته نه دی رسیدلی.

موزیک

ددغو زیرپایو د تراښلو نابشپړ والی او د کانو راوتلي برخې کولای شوی له هغو زیرپایو سره پرتله کړو او پوه شو چې د هغوی د تراښلو کار بشپړ شوی دی.

موزیک

ددغې مانۍ د دیوال پر باندنۍ برخې د حجاری د کار نشتوالی په خپله د هدیش د مانۍ د کار د نیمگړتیا زیاد دی.

موزیک

پر دیوال د حجاری د نشتوالي دلیل دا دی چې ددغې مانۍ د باندني دیوال د تراښلو او پاکولو کار په بشپړ ډول پای ته نه دی رسیدلی. تاسو وینئ چې ددیوال یو شمیر برخې پاتې دي چې له یو بله بیلي او پاکې شوي نه دي.

د پاڼو شمیره: له ۲ تر ۹

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
: دلیکني د لیکنيزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خبر و لولئ

موزیک

په دغه انگر کې د نیمگړي کار نخښې ډیرې دي. تاسو دلته وینئ چې ددغه انگر باندنی برخې ته د شکل ورکولو کار نه دی بشپړ شوی.

موزیک

که ددغي مانی د انگر پرسر له برندی څخه دباندي وگورو مور له یوي په زړه پوري ننداري سره مخامخ شو. دغه له خښتو جوړ ځایونه چې ددغي ډبريني ودانی په زړه کې جوړې شوي په ځان کې یو ډیر مهم مطلب نغښتی لري چې وروسته به یې راوسپرو.

د تخت جمشید خزانه

د هدیش له مانی څخه په تیریدا مور یوه ځای ته رسیرو چې نن د تخت جمشید خزانه بلل کیږي. د تخت جمشید له مخکي د خاورو د پورته کولو له لړۍ مخکي د اخیستل شویو او انځورل شویو انځورونو پر بنسټ دغه انگر یوه تخته ځمکه او له خاورو پوښل شوی ځای دی.

د پاڼو شمیره: له ۳ تر ۹

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
: دلیکني د لیکنيزې بني پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هيله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکي په خیر و لولئ

موزیک

خو کله چي د دغه انگر له مخي خاوري ليري شوي د کيندنکاري پله له دغسي يوي صحنې سره مخامخ شوه.

موزیک

هغوی مخکي له مخکي پوهيدل چي له څه شي سره مخامخ کيږي ، هغوی د يوي پلان شوي نقشې پر بنسټ ټولي زري ودانې له منځه يووړي ترڅو مور له داسي صحنې سره مخامخ نه شو.

د پاڼو شميره: له ٤ تر ٩

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکاري ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
: دلپکني د ليکنيزي بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکي په خيبر و لولئ

ایلامی محرابونه چې بیلگې یې مور د [چوغل زنبیل] په گډون د ایران په نورو زقورو کې ولیدلې دا په زباد رسوي چې لومړنیو هخامنشیانو تخت جمشید د خټو اوخبتو پر یوې لرغونې ایلامی زقورې جوړ کړ. دا سمه ده ، ددې لپاره چې تخت جمشید ډبرینه بڼه غوره کړي ددغې ودانۍ ټولې له خټو او خبتو جوړې ودانۍ او کوڅې باید له منځه تللي وای. او نن گورو چې تخت جمشید یوه ډبرینه ودانۍ ده.

ناصرپور پیرار : هغه څه چې د تخت جمشید د خزانی په انگر کې را پېښ شوي دي د نړۍ د لرغون پېژندنې د تاریخ پر پاڼو یوه تر ټولو عملرلي پېښه ده او زه نه پوهیږم چې ددغې پېښې سکینده [جبران] به په څه ډول کيږي. ځکه هغه خیانت چې د ایران له تاریخ او پېژندنې سره شوی دی د هغه د راگرځولو لپاره بله هیڅ لاره نشته.

نور هغه لرغوني فورمونه کولای شو له سره جوړ کړو نه هغه ودانیز توکي په لاس کې لرو او نه بله داسې لاره یا هغو ته ورته داسې ودانۍ لرو چې له مخې یې بیا جوړې کړو. ددې ترڅنگ په دغه انگر کې ۸ - ۹ ایلامی ډبر لیکي موندل شوي دي او په بشپړ ډاد ویلای شم چې د تخت جمشید د زرقورو د بنسټ ایښودلو ډبرې وې ؛ ددغو ډبر لیکو انځورونه له مور سره شته او هغوی په خپله ویلي چې دغه ډبر لیکي یې موندلي دي ، خو مور نه د هغو له متن څخه خبر یو او هیڅکله پوه نه شوو چې نوموړې ډبرې لیکي چیرې وړل شوي دي. هغه په دغه یو سلو پینځوس زره متر مکعب ځمکه کې له خټو او خبتو جوړې ایلامی ودانۍ چې په ټول تخت جمشید کې جوړې شوي وې ونړولي او پر ځای یې څرنگه چې د خزانی په برخه کې ونيو نوي ستنې یې وکړلې تر څو وویلای شي چې دلته هم د هخامنشي په سبک اوسیستم یوه ودانۍ موندل شوې وه. هېڅ یوه ستنه د کیندلو پر وخت نه ده موندل شوې ، دا هغه ستنې دي چې دوی له نورو ځایونو را ټولي کړې دي ، له هغې ډلې څخه له تخت جمشید دباندې د یوناني معماريو له ودانیو څخه پایه ستنې را ټولي کړې او دلته یې راوړې هغوی ته یې هندسي بڼه او نظم ورکړ ؛ لومړی ی له تخت جمشید دباندې ستنې راوړې چې د تودوخي او سرې هوا له امله چاودېدلې خو کله چې راوړل شويو ستنو د صالونونو ځواب ونه وایه نو نوي ترانبل شوي ستنې یې راوړې چې د چا خبره آخ یې نه خوړلی ، د ستنو له اضلاعو او زاویو څرگندیږي چې ځکه ډیرې تیرې دي ، بشپړې او روغې رمټې دي او نوي ترانبل شوي دي او دلته یې ځای پرځای کړي. دا د یوه ملت له لرغونو اثارو سره څرگنده درغلنه او تگماری ده.

موندل شوي ایلامی ډبر لیکي

د پانوی شمیره: له ۵ تر ۹

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راوبولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
 د لیکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیرلو مخکې په خبر و لولئ

نوي کرل شوي ستن پایي

زه نه پوهيږم چې نړۍ ، نړيوال فرهنگ او نور هرڅوک چې په اړه دنده او ادعا لري کله به دغو خبرو ته ځواب ووايي.

د هغې وړانۍ لمنه چې لويديځو لرغون پيژندونکو په ځانگړي توگه د شيکاگو د پوهنتون د لرغون پيژندنې څانگې په تخت جمشيد او د ايران د لرغون پيژندنې په نورو ځايونو رامنځته کړي دومره پراخه ده چې د ويلو وړ نه دي ، ددغو وړانيو او خيانتو لمنه ډيره پراخه ده. هيله من يم يوه ورځ داسې شيبه په لاس راسي چې د پيښو نورې ډډې هم ورته راوسپړو. له هغې ډلې څخه ايلامي حضيږي دي چې له تخت جمشيد دباندې په شمالي برخه کې پراته دي او د کيندنو پرمهال موندل شوي دي ، مور د هغوی انځورونه لرو ، تابوتونه دي ، جنازي دي او ډيرې نورې نخښې دي چې ټولې موندل شوي حضيږي د ځمکې له مخې ټولې او له منځه وړل شوي دي.

د پاڼو شميره: له ٦ تر ٩

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
: دلپکني د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له رايرلو مخکې په خبر و لولئ

له دي امله دغه پایه سنتي هغه سنتي نه دي چي ۲۵۰۰ کاله مخکي دلته ایښودل شوي وي بلکه ۶۰ کاله وړاندي په لوي لاس دلته درول شوي دي.

موزیک

خو خیره دلته پای ته نه رسیږي. په دغه انگر کې مور له داسې یوې سوږې سره مخامخ کیږو چې نن یې مور لرغونتون [موزیم] بولو.

په پخوانیو انځورونو کې ددغه لرغونتون پر ځای د تخت جمشید د نورو ودانیو په څیر یوه لویه بنسټ – ډبره ده او هغی ډلې چې په تخت جمشید کې کار کاوه د هغوی د استوګنې لپاره په اوسنی بڼی را اړول شوي وه.

په دې بڼې د یوې لرغونې ودانۍ اړول جرم بلل کیږي.

ډیره شونې ده چې د تخت جمشید د معماګانو کیلي په

همدغې سیمې کې وه او په ډیرې بیرې یې په همدغې سوږې کې پټه کړه.

د لرغونتون په انگر کې د ایلامی له خښتو جوړو ودانیو نڅښې لیدل کیږي.

که په رښتوني اړخ کې ورته وگورو تر دغو پېښو به بله بورنورې پېښه ونه ونيو. دغه نڅښې د هماغو له خښتو جوړو ودانیو لری ده چې تر دغې سوږې لاندې پرتې دي. د تخت جمشید په نورو برخو کې مور د دغو ایلامی ودانیو

د پاڼو شمیره: له ۷ تر ۹

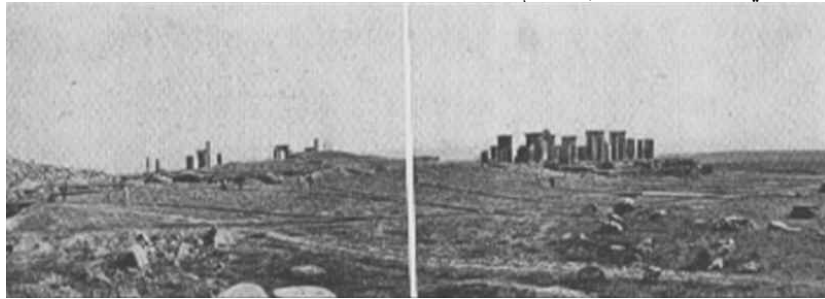
افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پټه له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
: دلپکنې د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده ، هیله من یو خپله لیکنه له رالیږلو مخکې په خبر و لولئ

پاتي شوني گورو، هغي ډلي څخه په آبادانا کي دغسي پاتي شوني په سترگو کيږي. دغه په خاورو کي پټ انگړ ته يو ځل وگورئ.

په راتلونکي انځور کي له هماغې زاويې او له هماغه ځايه تاسو کارگران ويني چې د ودانۍ له مخې خاوري پورته کوي. د خاورو له زړه څخه يې دغه ودانۍ را وايستله ، دغه ځای هم اوس نړول شوی او دا هغه څه دي چې له نړول شوي ودانۍ راپاتي دي.

په حقيقت کي هرچيري چې له خښتو جوړه ودانۍ موندل کيدله هغه د سترگو په رپ کي نږدېله. دا دايلامي پوريو يوه بيلگه ده چې له خښتو جوړه ده. ستاسو به په ياد راځي کله چې مور له هديش له برنډي لاندي وکتل هلته مو څه وليدل؟ دا د هماغې ايلامي له خښتو جوړي ودانې لري ده.

موزیک

کله چې دغې ټولگي ته له پاسه وگورو ددغو خښتو ودانيو پراخوالی له ورايه ښکاري. ښايي اوس وويلای شو چې دغه ټولگه په نړۍ کي له خښتو جوړه تر ټولو سرته ودانۍ وه چې نن يې دغه بڼه غوره کړې ده.

موزیک

د تخت جمشيد پرمخ لا تراوسه ددغو خښتې ودانيو پاتي برخې پاتي دي چې لاس ورته نه دي رسيدلي.

موزیک

د پاڼو شميره: له ۸ تر ۹

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړيکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de
: دلپکنې د ليکنيزې بڼې پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خبر و لولئ

ددغو ودانیو پاتې برخې کې د تچر او بله یې د هدیش ترڅنگ لیدلای شو.

نور بیا

یادونه:

د فلم د لیدلو لپاره د تحلیل د څانګې کېنې خواته د تلویزیون های افغاني تر کرکې لاندې د آگ او تی وی د مستندو فلمونو په برخه کې و گورئ!

د پاڼو شمیره: له ۹ تر ۹

افغان جرمن آنلاین په درنښت تاسو همکارۍ ته راښوولې. په دغه پته له مور سره اړیکه ټینګه کړئ maqalat@afghan-german.de
: دلپکني د ليکنيزې بني پازوالي د ليکوال په غاړه ده ، هيله من يو خپله ليکنه له راليرلو مخکې په خیر و لولئ